

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

از طاعونک تا طاقانک

(شناخت تاریخ، فرهنگ و آداب و رسوم شهر طاقانک)

مؤلف:

علی آقابابایی طاقانکی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: آقابابایی طاقانکی، علی، ۱۳۵۶-
عنوان و نام پدیدآور: از طاعونک تا طاقانک: شناخت تاریخ، فرهنگ و آداب و
رسوم شهر طاقانک / مولف علی آقابابایی طاقانکی.
مشخصات نشر: ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۴۲۰ص.: مصور، جدول، نمودار، نقشه.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۹۳۵-۰
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
عنوان دیگر: شناخت تاریخ، فرهنگ و آداب و رسوم شهر طاقانک.
موضوع: طاقانک
Taqanak(Iran)
رده بندی کنگره: DSR۲۱۰۳
رده بندی دیویی: ۴۴۲۵/۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۸۹۲۰۱۹۱
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: از طاعونک تا طاقانک
مولف: علی آقابابایی طاقانکی
ویراستار: حاج نادعلی حدادی طاقانکی
ناشر: ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۳
چاپ: مدیران
قیمت: ۴۲۰۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۹۳۵-۰
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

انتشارات ارسطو

ن والقلم و ما یسطرون

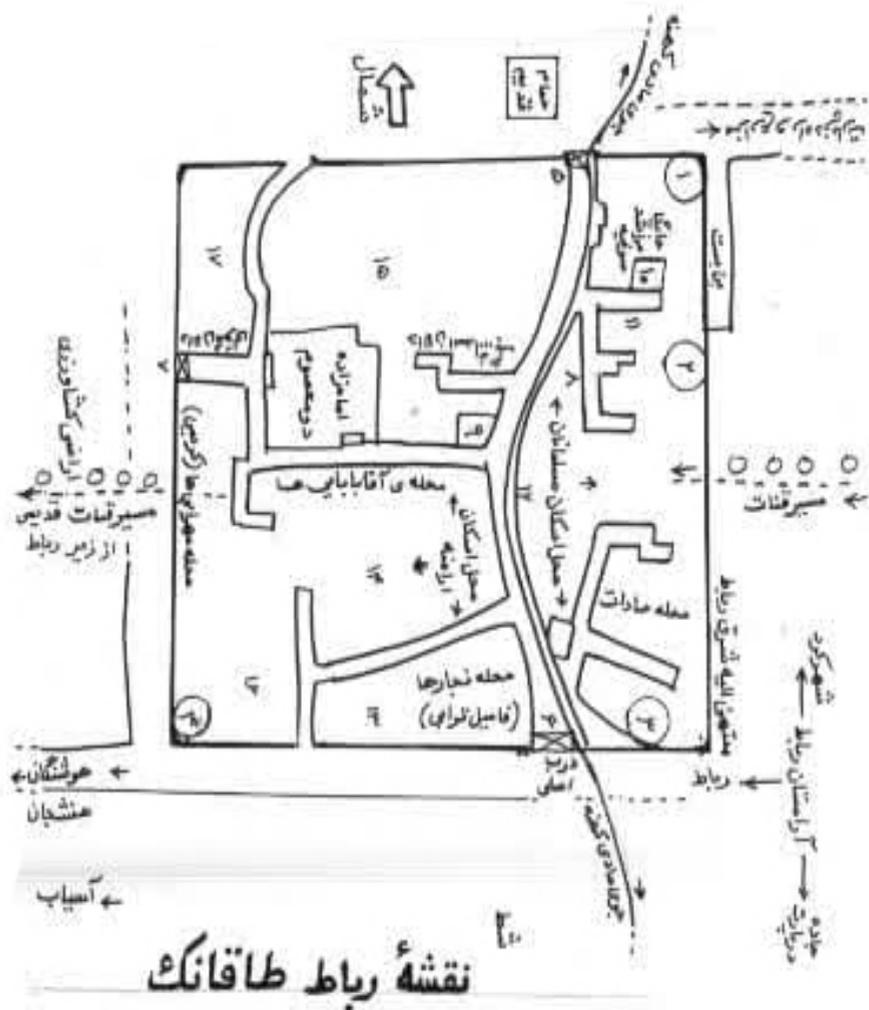
باتشکر از همسر مهربانم
که در امر تالیف کتب تاریخی و علمی همواره در کنار بنده بوده و کمک های
خود را از این حقیر دریغ نکرده است.

تقدیم به محضر حضرت ولی عصر ع
و شهدا به ویژه شهید منصور ثرابی وردنجانی

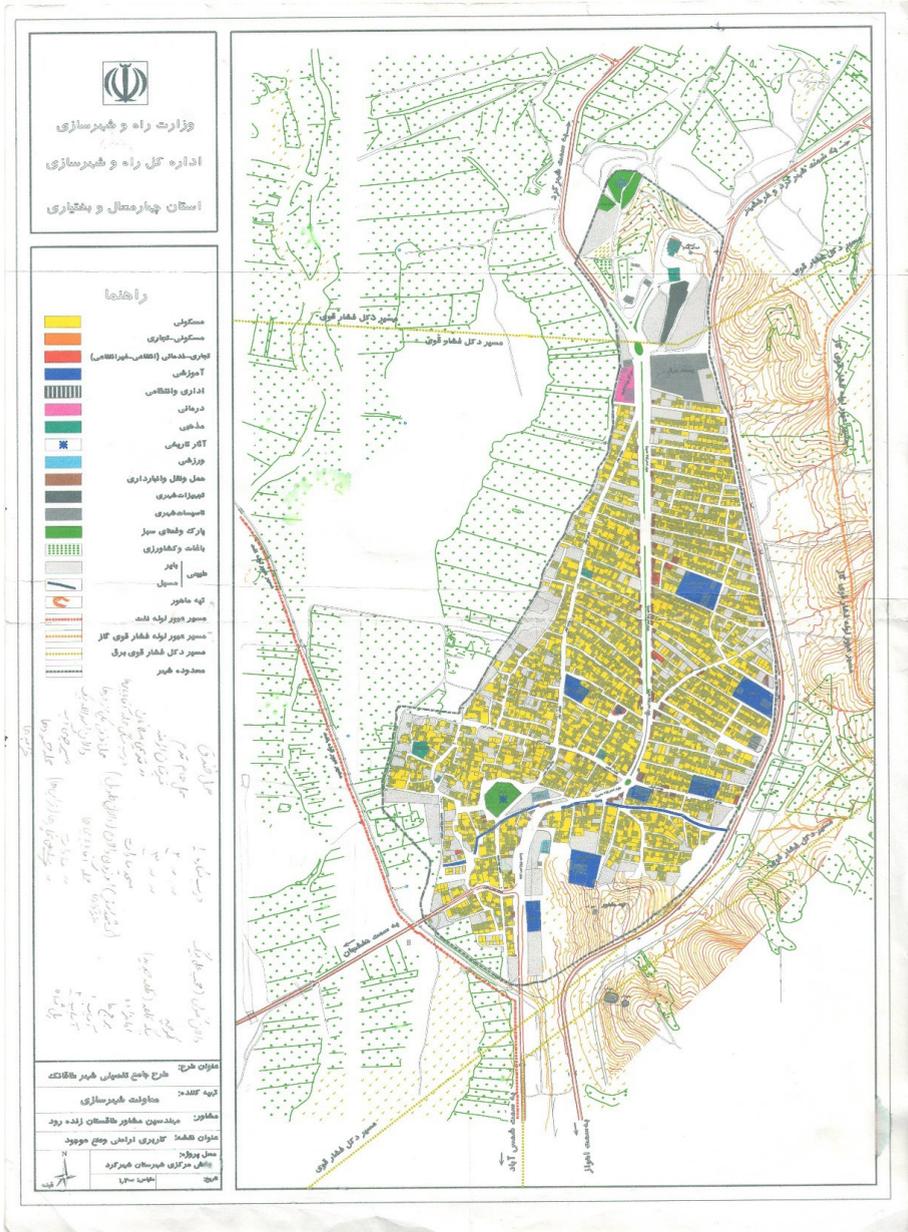
و هدیه به روح مرحوم والد این حقیر و جدّ مادری
"محبوب دل مردم شهر طاقانک مرحوم اشرف الحاج سید محمد تقی هاشمی"
و والد ایشان کدخدا حاج سید عبدالرسول هاشمی که عمرشان را در راه
خدمت رسانی به مردم شریف طاقانک و تعلیم قرآن و احکام دین سپری نمودند.

و به یاد معلم قرآن آخوند کرامت الله ثرابی وردنجانی که عمرش را در راه
تربیت علما و فضلا سپری نمود. و آرزوی سلامتی و طول عمر برای فرزندان
برومندش حجت الاسلام رفیع الله ثرابی و حجت الاسلام محمدرضا ثرابی

همچنین باید از زحمات بی دریغ جانباز جنگ تحمیلی و رزمنده ی هشت سال
دفاع مقدّس حاج نادعلی حدّادی طاقانکی (ویراستار) این کتاب که همواره نقش
استاد اخلاق را برای این حقیر داشته اند،
قدردانی و سپاسگزاری نمایم.

۱ و ۲ و ۳ - برج های دیده بانی ۴ - درب سنگی شماره ۱۲ ۵ - درب سنگی (ورودی اصلی - سیب آفریزه =
 ورودی رباط) ۶ - درب سنگی سوم (مؤنل دالانیه = دالان محب علی بیگ) ۷ - اوزون دالان ۸ - محل کشف
 اسکلت انسان از بین دیوار ۹ - جایگاه و منزل مرشد سرفیه ۱۰ - بن بست شهید امیر خدادادی ۱۱ - مسیر حویله های
 کهنه از درون رباط ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ و ۱۶ - محل اسکان اراضه در دوره سرفیه

نقشه بافت فعلی شهر طاقانک

تقدیم به:

مردم شریف و گرانقدر طاقانک

فهرست مطالب

شماره صفحه	عناوین
۲۱	مقدمه
۲۳	سخنی از اساتید تاریخ پژوه
۲۷	پیش‌گفتار
۲۹	بخش اول: شناخت کلی شهر طاقانک
۳۱	خلاصه‌ای از تاریخ استان از دوره صفویه و بعد از صفویه
۳۵	هواشناسی طاقانک
۳۷	زراعت
۳۸	دامداری
۳۸	صنایع
۴۱	اشکالات کتاب تاریخ و تمدن در فصل مربوط به طاقانک
۴۱	مختصری از تاریخچه روستا (از قاجاریه تا پهلوی)
۴۲	اوضاع طبیعی و جغرافیایی
۴۳	اوضاع اقتصادی
۴۴	آمار اقتصادی شهر طاقانک در دهه‌ی ۹۰
۴۵	تغییرات فیزیکی - اقتصادی
۴۵	جمعیت
۴۶	چکیده
۴۷	نام محله‌های طاقانک (جای نامها)

- نام اراضی و مکان‌های طبیعی و تاریخی اطراف طاقانک ۴۸
- بخش دوم: نگاهی به تاریخچه‌ی طاقانک و شناخت آثار تاریخی و مذهبی آن ۵۳
- وجه تسمیه‌ی طاقانک (طاقونک) ۵۵
- مشخصات روستای طاقانک ۵۷
- طاقانک در لغت‌نامه‌ی دهخدا ۵۸
- طاقانک در مرآت البلدان ناصری ۵۹
- سند تاریخی اهالی چهارمحال ۶۰
- آثار مکتوب در سنگ قبری قدیمی ۶۱
- کنکاشی در تذکره‌ی امامزاده سیدمحمد(ع) روستای بارده ۶۲
- گورستان آرامنه‌ی سیرک ۶۵
- قلعه‌ی قدیمی طاقانک (خانقاه و مدرسه‌ای که بعد از شیوع طاعون طاعونک
نامیده شد) ۶۹
- مدرسه‌ی طاعون زده ۷۱
- مَوْلَى دالانه (دالان مولی) به ضم میم و فتح واو ، مخفف مُحِبِّ علی... ۸۰
- ینگه قلعه (قلعه جدید): (قلیچه) ۸۰
- راههای قدیمی دشت شهرکرد ۸۱
- بنای قدیمی مسجد جامع ۸۳
- دشت شهرکرد در دوره‌ی حکومت اتابکان لرستان ۸۳
- جلال آباد ۸۷
- شاه جلال الدین شجاع ۸۷
- راه اتابکی و مدارس اتابکی (ایذه تا اصفهان) ۹۰
- سفرنامه ابن بطوطه ۹۱
- دوره‌ی قبل از صفویه ۹۳
- خاستگاه فامیل آقابابایی و ایل نفر ۹۴

وضعیت ایل باصری (پاسارگادی) و ترکان قشقایی	۹۷
نمونه‌هایی از برخی قلعه‌ها و اشخاص با اسامی ترکی در شهرکرد	۹۸
قراقویونلوها	۱۰۰
صفویه و رویکرد آن با عرفان و آرامنه و قزلباش	۱۰۱
شجاع‌الدین خورشید بنیان‌گذار حکومت اتابکان	۱۰۴
مطلبی از سفر نامه‌ی ابن بطوطه	۱۰۵
اماکن مذهبی شهر طاقانک	۱۰۵
برخی خاطرات و مشاهدات نگارنده از اماکن تاریخی شهر	۱۱۹
مادی کهنه	۱۲۰
مُولی دالانه (دالان مُولی)	۱۲۱
مسجد جامع	۱۲۵
مسجد ابوالفضل	۱۲۵
مسجد النبی	۱۲۵
مسجد سادات	۱۲۶
مسجد صاحب الزمان	۱۲۷
حمام قدیمی واقع در بلوار امام رحمت الله علیه - بوستان ۴	۱۲۸
بقعه‌ی شیخ زین‌الدین (ع) مادی کهنه	۱۲۸
کوه جهانبین (جایگاه تخت سمن‌بر)	۱۲۹
جلال‌آباد	۱۳۴
میر جلال‌الدین حسن اصفهانی	۱۳۶
جلال‌الدین منگبُورنی یا منکوبرتی	۱۳۶
جلالیه	۱۳۸
مطالبی در خصوص ادبیات و فرهنگ مناطق ترک‌نشین	۱۴۲
منقبت خوانی و قرآن خوانی در اویش	۱۴۵
جلال‌الدین شاه	۱۴۶

۱۴۶	طافانک در دوره‌ی قاجار و پهلوی
۱۴۹	بخش سوم: آشنایی با طوایف و ساکنان طافانک
۱۵۳	خاستگاه و شجره‌ی اَنساب رفیعی و آقابابایی
۱۵۳	مقصود بیگ- مقصود بگ
۱۵۴	خاستگاه طایفه‌ی آقابابایی
۱۵۷	ایل نفر
۱۵۷	طوایف ایل اینالو
۱۵۸	طوایف ایل بهارلو
۱۵۸	ایل عرب
۱۵۹	طایفه‌ی میرکی شیبانی
۱۶۰	حکیم تاتائوس
۱۶۰	سیرک (میرک) در کتاب مرآت البلدان ناصری
۱۶۲	ایل نفر از نگاه «دو مورینی»
۱۶۳	چگونگی پیوستن ایل نفر به شاه اسماعیل صفوی
۱۶۴	ساختار اجتماعی عشایر قشقایی و ترکمن
۱۶۵	ایلات خمسه
۱۶۷	وجه تسمیه‌ی ایل نفر
۱۶۸	دین و زبان
۱۶۸	طوایف
۱۷۳	شجره‌نامه‌ی فامیل آقابابایی
۱۸۰	ساختار ایل قشقایی
۱۸۱	طوایف قریه بهرام آباد- طایفه‌ی محمدی
۱۸۲	طایفه‌ی غفاری
۱۸۳	طایفه‌ی شیر محمدی

۱۸۴ فامیل صیادی
۱۸۵ فامیل خلیلی
۱۸۶ فامیل فتحی
۱۸۷ فامیل نیکخواه
۱۸۸ فامیل قریشی
۱۸۹ فامیل کیانی
۱۹۰ فامیل قلی پور (۱)
۱۹۱ فامیل قلی پور (۲)
۱۹۲ فامیل رفیعی
۱۹۳ بهرام خان ایلگی (بنیان گذار بهرام آباد) است
۱۹۴ نسب نامه کریمی (شمس آبادی ها)
۱۹۵ نسب نامه شاهین (شمس آبادی)
۱۹۶ نسب نامه سادات موسوی
۱۹۷ نسب نامه قاسمی (طاقانک)
۱۹۸ نسب نامه قاسمی (از زانیان آمده اند) بهرام آباد
۱۹۹ رفیعی (از طاقانک به بهرام آباد مهاجرت کرده اند)
۱۹۹ کربلائی یوسف رفیعی
۲۰۰ تذکره فامیل هاشمی
۲۰۳ بخش چهارم: فرهنگ، آداب و رسوم، باورها و آیین‌های مذهبی مردم طاقانک
۲۰۵ برخی ضرب‌المثل‌های رایج طاقانک
۲۰۵ ضرب‌المثل‌های مشترک در میان اهالی طاقانک و شهر کیان
۲۰۶ برخی مناسبات ادبی و تاریخی بین ضرب‌المثل‌ها و اشعار محلی
۲۰۶ باورهای عامیانه
۲۰۸ داستان‌های فولکلوریک (عامیانه)

۲۱۷	برخی آداب و مراسمات دیگر اهالی طاقانک
۲۱۸	مراسم خیمه سوزان در شهر طاقانک
۲۲۰	مراسم تعزیه حضرت قاسم در شهر طاقانک
۲۲۱	آب سار: (اوسار)
۲۲۲	آب مار
۲۲۲	همدلی‌های مردم
۲۲۴	بررسی ریشه برخی کلمات فارسی و لری و هندی
۲۲۵	تطبیق بعضی حکایات قدیمی با مستندات تاریخی
۲۲۶	اسامی برخی بازی‌های محلی
۲۲۶	ضرب المثل‌ها
۲۲۶	گیاهان دارویی و خوراکی و داروهای گیاهی
۲۲۷	معانی برخی اصطلاحات ترکی
۲۲۸	پسوندهای قلی
۲۲۸	برخی اصطلاحات ریشه دار و قدیمی ترکی
۲۲۹	اصطلاحات و معانی آن
۲۲۹	واحد‌های اندازه‌گیری
۲۳۰	واحد‌های اندازه‌گیری زمان
۲۳۰	نام برخی از ابزار و لوازم زندگی
۲۳۳	لباس عمومی مردان
۲۳۳	نام مکان‌ها در ساختمان
۲۳۴	ضرب المثل‌ها و اصطلاحات
۲۳۴	چهارشنبه سوری
۲۳۵	بعضی دیگر از اصطلاحات رایج در طاقانک
۲۳۶	اشعار محلی (فولکور)
۲۳۶	یک بازی محلی عجیب

بخش پنجم: آشنایی با اصطلاحات محلی کشاورزی و فنون سنتی	۲۳۹
فنون سنتی کشاورزی و درس زندگی	۲۴۱
اصطلاحات محلی رایج در بین کشاورزان	۲۴۷
نام محلی زمین‌های کشاورزی طاقانک	۲۴۹
قطعات زمین‌های قریه	۲۴۹
محدوده‌ی مزارع بادکی	۲۵۱
قوانین و سنت‌های کشاورزی	۲۵۳
دنبال آب	۲۵۴
بخش ششم: مشاهیر و فرهیختگان طاقانک (شاعران، هنرمندان، تعزیه‌خوانان، معتمدین محل، پهلوانان و کدخدایان)	
شاعران طاقانک	۲۶۱
هنرمندان و تعزیه‌خوانان طاقانک	۳۱۳
تعزیه‌خوانان	۳۱۳
هیئت تعزیه قمر بنی هاشم(ع)	۳۱۵
هیئت تعزیه خوانی انصارالحسین(ع)	۳۱۵
معرفی برخی از افراد شاخص و معتمدین محلی	۳۱۶
معتمدین محلی	۳۱۷
پهلوانان طاقانک	۳۲۵
زورخانه‌ی شهدای طاقانک	۳۳۰
کدخداهای طاقانک	۳۳۱
بخش هفتم: اولین‌های شهر طاقانک و شناخت برخی افراد شاخص و تأثیرگذار	
اولین‌های شهر طاقانک	۳۴۳
نام برخی از نوابغ، نخبگان و صاحب منصبان طاقانکی	۳۴۴
نام برخی از فرهنگیان طاقانک	۳۴۸

دار القرآن کوثر طاقانک	۳۴۹
جامعه القرآن طاقانک	۳۴۹
درخواست‌های ساکنان طاقانک از شهرداری و سایر نهادها	۳۵۱
اسامی اعضای شوراها در ادوار مختلف	۳۵۲
مشخصات شهدای گرانقدر شهر طاقانک	۳۵۳
ستاره‌ها	۳۵۶
مقدمه	۳۵۶
کرامتی از شهید حسین شیرزاد پس از شهادت ایشان	۳۹۴
شهید مدافع حرم علی عسگری	۳۹۵
قایناق (کتاب‌نامه)	۳۹۷
پیوست‌ها : طاقانک از دریچه‌ی اسناد و تصاویر	۴۰۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي سَنَّنَا بِسُنَنِ خَاتِمِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ وَحَلَّيْنَا بِحِلْيَةِ سَيِّدِ الْأَوْلِيَاءِ
وَالْمُقَرَّبِينَ وَآدَبْنَا بِآدَابِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالشُّكْرَ لَهُ عَلَى مَا زَيَّنَّا بِهِ مِنْ جَمَالِ الصَّالِحِينَ
وَعَلَّمْنَا طُرُقَ الْوُصُولِ إِلَى رَسَائِلِ نَجَاتِ الْمُذْنِبِينَ وَأَغْرَقْنَا فِي بَحَارِ رَحْمَتِهِ الَّذِي سَبَقَتْ
غَضَبَهُ كَمَا نَطَقَ بِهِ الْقُرْآنِ الْمُبِينِ وَرَكَّبْنَا فِي السَّفِينَةِ الَّتِي مَنْ رَكَّبَهَا نَجَى كَمَا نَصَّ عَلَيْهِ
أَوَّلَ الْمَخْلُوقِينَ وَالصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ عَلَيْهِ كَمَا جَعَلَ مُحَمَّدٌ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ وَ
صَلَّى عَلَيْهِ بَيْنَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ عَلَى كَافِهِ الْمُكَلَّفِينَ فِي إِفَاضَةِ النِّعَمِ عَلَى الْمُسْتَضْعَفِينَ
فَهُمُ الْعَالِمُونَ الْمُعَلَّمُونَ الْمُتَادِبُونَ لِأَنَّهُمْ الْوَسَائِطُ الْمُؤَدَّبُونَ الْمُقَرَّبُونَ لِخَلْقِ إِلَى خَالِقِ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ فَصَلُّوْا تَنَا وَسَلَامُنَا عَلَيْهِمْ مُتَوَاتِرَةٌ مَا دَامَتْ رَحْمَتُ اللَّهِ لِخَلْقِهِ شَامِلَةٌ وَ
نِعْمَةٌ مُتَنَادِلَةٌ وَآلَاؤُهُ بَاقِيَةٌ.